

Executive Summary

De impact COVID-19 op de ongelijkheden
tussen vrouwen en mannen:
19 schokkende cijfers, 19 kernaanbevelingen
voor Brussel.

Morgen mag niet slechter
worden dan vandaag
voor de gelijkheid

2021

BRUSSELSE RAAD VOOR GELIJKHEID
TUSSEN VROUWEN EN MANNEN
BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

19 SCHOKKENDE CIJFERS: DE ACHTERUITGANG VAN DE GELIJKHEID IN BRUSSEL WORDT BEVESTIGD

De eerste en meest opvallende vaststelling betreft de heldinnen van de coronacrisis: de talloze vrouwen voor wie we elke dag om acht uur 's avonds applaudisseerden als dankbetuiging voor de diensten die zij het land bewezen. De overgrote meerderheid van deze verpleegsters, kassiersters en schoonmaaksters – die tussen 80 en 98% uitmaken van hun sector – verdient **minder dan het gemiddelde Belgische loon!**

We moeten ook denken aan de helden van de crisis, zoals politiemannen, magazijniers of pakjesbezorgers, die veruit in de meerderheid zijn in hun activiteitssectoren, met een loon dat ook onder het Belgische gemiddelde ligt.

Overigens werd de **tewerkstelling van Brusselse vrouwen** in het algemeen zwaar getroffen: door de crisis vielen **4100** van hen **bij de eerste lockdown uit de arbeidsmarkt, en ze zijn er niet meer teruggekeerd** ... Terwijl 5345 nieuwe Brusselaars tot de arbeidsmarkt toetraden. Dit betekent dat de crisis de oorspronkelijke activiteitsgraad van vrouwen heeft doen afnemen en die van mannen heeft doen toenemen, een bewijs dat de ongelijkheden inderdaad zijn verscherpt.

Maar waar zijn deze vrouwen gebleven? Volgens de RVA hebben de meesten van hen **'corona-ouderschapsverlof' opgenomen: vrouwen maken 70% uit van de ouders** die dit verlof hebben opgenomen. Deze 70/30-verhouding in het nadeel van vrouwen tekent zich overigens duidelijk af in alle soorten verlof die gericht zijn op **'zorgarbeid'**, d.w.z. de zorg voor anderen (kinderen, partner, zieke familieleden enzovoort). Zorgarbeid heeft ook betrekking op beroepssectoren waarin vrouwen en zelfstandigen sterk vertegenwoordigd zijn. In dat verband stellen we vast dat de **bedrijven in de zorgsector**, waar vrouwen sterk aanwezig zijn, een zeker risico lopen om failliet te gaan, wegens minstens zeven factoren die wij in ons rapport naar

voren brengen (omdat officiële cijfers ontbreken, is het niet makkelijk dit risico nauwkeurig in te schatten). Wetende dat een toename van het aantal faillissementen met 26% wordt voorspeld als gevolg van de crisis, kunnen we natuurlijk niet anders dan ons zorgen maken over de **vrouwen, die twee keer zoveel kans lopen om in armoede te vervallen dan mannen**. Daarbij denken we in het bijzonder aan de **alleenstaande moeders, die 86% van het aantal eenoudergezinnen in Brussel uitmaken** en in alle rapporten worden aangestipt als een groep met een zeer hoog risico om onder de armoedegrens terecht te komen, in die mate zelfs dat ze steeds talrijker zijn in de noodhuisvesting. In het kader van de huisvesting moeten we het ook hebben over de opvang voor slachtoffers van partnergeweld. Hier oogt het plaatje niet erg fraai, vooral dan in het zuiden van Brussel: **in de politiekezone Ukkel, Oudergem en Watermaal-Bosvoorde noteren we een stijging van 30% van het aantal klachten over zogenaamd huiselijk geweld**. Deze toename van het geweld tijdens de crisis werd ook opgemerkt door de hulplijn voor huiselijk geweld, die ons informatie geeft over **het geslacht van de slachtoffers binnen het koppel: 92% ervan is vrouw**. Ook bij SOS VIOL zijn de cijfers alarmerend. Daar vernemen we ook dat **in 8 van de 10 gevallen van seksueel geweld, de dader een bekende is van het slachtoffer**. Bij 'dader' kunnen we de toevoeging (m/v) laten vallen: uit de – toch wel schokkende – officiële politiecijfers blijkt dat tijdens de eerste lockdown 100% van de daders **van seksueel geweld die bij de politie werden aangegeven man was**. **Het is dus echt wel dringend nodig om deze mannen te begeleiden en een einde te maken aan de spiraal van geweld waarvan vrouwen het slachtoffer zijn**. En bijna alle vrouwen zijn het slachtoffer van een vorm van geweld, want wat de intimidatie op straat betreft, blijven de cijfers onthutsend hoog: **tussen 80 en 90% van de vrouwen**

zou het slachtoffer zijn van seksistische opmerkingen of zelfs seksuele intimidatie in de openbare ruimte*. En de feedback vanop het terrein wijst op een waarschijnlijke toename van dit soort geweld sinds het begin van de crisis. Wij zijn dan ook blij met het initiatief van het Gewest en met de verhoging van het aantal politiepatrouilles sinds 8 maart 2021 om deze plaag proberen in te dammen. We moeten het echt wel hebben over een plaag, want dit geweld heeft grote gevolgen voor vrouwen en hun welzijn. Laten we in dit verband eens stilstaan bij de gezondheid van vrouwen in deze tijden van crisis. Helaas zijn de cijfers niet erg goed: **24% van de vrouwen heeft zorgwekkend veel last van angst, tegenover 14% van de mannen.** Studies wijzen op factoren die specifiek zijn voor de crisis, maar ook op de huishoudelijke en ouderlijke last, die explosief is toegenomen en zwaarder weegt op de schouders van vrouwen – men heeft het in dat verband over de **driedubbele werkdag**. Uiteraard eist dit een zware lichamelijke en geestelijke tol: **41% van de vrouwen maakt melding van toegenomen vermoeidheid, tegenover 31% van de mannen.** Ook bij jongeren zien we een ongelijkheid tussen mannen en vrouwen: 20% van de jongeren laat zorgwekkende scores optekenen voor depressiviteit, wat veel meer is dan in normale tijden. Als we wat dieper graven in de genderspecifieke realiteit achter dit cijfer, zien we dat **meisjes een groter risico lopen op het ontwikkelen van ernstige vormen van angst dan jongens**, omdat zij meer betrokken worden bij de emoties van hun naasten en dus naast hun eigen zorgen ook het leed van anderen moeten dragen. Bekijken we even de **gezondheid van degenen die ons verzorgen**: de heldinnen van het medisch personeel (in Brussel voor 80% vrouwen). Belgische data ontbreken, maar de beschikbare internationale cijfergegevens zijn huiveringwekkend: **meer risico op besmetting, meer risico om ernstige psychische stoornissen te ontwikkelen, meer risico op ... overlijden.**

Dus, Brussel, hoog tijd om te zorgen voor onze verpleegsters en voor de vrouwen in het algemeen

#HIERZIJNONZEAANBEVELINGEN

**19 KERNAANBEVELINGEN:
BRUSSEL, JE KUNT NOG
STEEDS HET VERSCHIL MAKEN!**

Een moedig genderbeleid

Aanbeveling 1 :

Een sterk, alomvattend, transversaal en intersectioneel beleid voor gendergelijkheid ontwikkelen op basis van gegevensanalyse, die automatisch naar sekse moet worden uitgesplitst, en leg specifieke streefcijfers, deadlines en prestatie-indicatoren vast om ervoor te zorgen dat de politieke wil in daden wordt omgezet.

Een economisch herstelbeleid in het teken van gender

Aanbeveling 2 :

De plaats van vrouwen op de arbeidsmarkt vrijwaren, koste wat het kost.

Aanbeveling 3 :

De essentiële zorgberoepen erkennen en (opnieuw) opwaarderen.

Aanbeveling 4 :

Inzetten op gendergemengdheid in de beroepen, om segregatie en armoede te bestrijden.

Aanbeveling 5 :

De meerwaarde van gendergemengdheid binnen de beroepsopleiding versterken.

Aanbeveling 6 :

Vrouwelijke zelfstandigen ondersteunen in het licht van het reële risico op bestaansonzekerheid.

Aanbeveling 7 :

Het publiek begeleiden in de context van het telewerk.

Komaf maken met de bestaansonzekerheid van vrouwen

Aanbeveling 8 :

Anticiperen op de verborgen effecten van de crisismaatregelen, die vrouwen en iedereen die in precare omstandigheden leeft kunnen benadelen.

Aanbeveling 9 :

De steunmaatregelen voor eenoudergezinnen versterken.

Aanbeveling 10 :

De gemeenschapsdiensten versterken, die bijdragen tot de arbeidsparticipatie van vrouwen en een middel zijn om hun bestaansonzekerheid te verhelpen.

Geweld tegen vrouwen een halt toeroepen

Aanbeveling 11 :

Meer inzetten op de strijd tegen ongewenst seksueel gedrag in het openbaar.

Aanbeveling 12 :

De strijd tegen seksisme en seksueel geweld op het werk opvoeren.

Aanbeveling 13 :

De strijd tegen huiselijk geweld en vrouwenmoord opvoeren.

Zorg dragen voor de gezondheid van vrouwen

Aanbeveling 14 :

Een universele toegang tot de gezondheidszorg verzekeren.

Aanbeveling 15 :

Aandacht hebben voor het lichamelijk lijden van vrouwen, vooral voor de vormen die eigen zijn aan de vrouw.

Aanbeveling 16 :

Zorg dragen voor de mentale gezondheid van vrouwen.

Aanbeveling 17 :

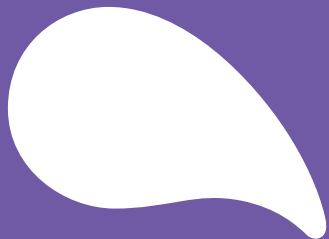
Zorg dragen voor de bedreigde seksuele rechten en het recht op voortplanting van vrouwen.

Aanbeveling 18 :

Zorg dragen voor het personeel in de gezondheidszorg, dat onder zware druk staat en ondergewaardeerd wordt.

Aanbeveling 19 :

Een inclusieve telegeneeskunde ontwikkelen.

DANKWOORD

De Raad bedankt:

De ACLVB, Beci, JUMP, het ABVV, Bruxeo, het Huis van de Vrouw van Schaarbeek, de Conseil des Femmes francophones de Belgique, het ACV, Amazone, de ULB, de VUB, de Nederlandstalige Vrouwenraad, Dames Draaien, alsook het Instituut voor de Gelijkheid tussen Vrouwen en Mannen voor hun doorslaggevende bijdrage, alle leden van de Raad die deelgenomen hebben aan de werkgroepen en ook het begeleidingscomité.

Mevr. Hassina Semah, voor haar opzoekings-, onderzoeks- en redactiewerk voor dit verslag.

Mevr. Marcela de la Peña Valdivia, directeur van de vzw CHASKA, voor haar onderzoekswerk.
equal.brussels, voor de administratieve ondersteuning.

Mevr. Audrey Trentesaux, secretaris van de RGVM, voor de coördinatie.

Mevr. Nawal Ben Hamou, staatssecretaris voor Gelijke kansen, en haar kabinet, voor de ondersteuning bij het ontwerp van het verslag.

**BRUSSELSE RAAD VOOR GELIJKHEID
TUSSEN VROUWEN EN MANNEN**
BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Kruidtuinlaan, 20 • 1035 Brussel
T +32 (0)2 800 30 48
goforequality@sprb.brussels
www.goforequality.be
facebook.com/goforequality/

Redactie

Brusselse Raad voor Gelijkheid tussen Vrouwen en Mannen,
in samenwerking met Hassina Semah.

Verantwoordelijke uitgever

Brusselse Raad voor Gelijkheid tussen Vrouwen en Mannen.
Sint-Lazarusplein 2 • 1035 Brussel
T +32 (0)2 233 41 76 – F +32 (0)2 233 40 32
<http://www.conseildelegalite.be/nl/home>
<https://www.facebook.com/goforequality/>

Auteur

Hassina Semah, *externe consultant, experte inzake Gender en Diversiteit.*
www.psychologue.brussels

Voorgaand onderzoek

Marcela De la Peña, Chaska VZW.

TOBE®
NO
TOBE

Design ©Tobenotobe by Filigrane - www.tobenotobe.be / Benoit Toussaint